

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

Extravagantium Communium, Liber Quartus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

EXTRAVAGANTIUM COMMUNIUM, LIBER QUARTUS. DE SIMONIA.

TITULUS I. CAPITVLVM PRIMVM.

Passus vel jocalia exigentes, & etiam dantes pro religionis ingressu, si sint singulares persona, excommunicationis: si conventus vel capitulum, suspensionis sententias ipso facto incur- runt: cujus utriusq; vinculi absolutio soli Papae reservatur: alius penis in suo robore duraturus, nisi ingredienti aliquid sponte, & sine pactione obtulerint. Quid de personis jam tali- labe foedatis, & bonis sic receptis faciendum sit, tandem patefacit.

Urbanus IV. alid., V.

Anē a, ne in vinea Domini nostrae (li- cet insufficientibus meritis) commissa custodia, nascentes vepres de spina ad- eō conualescant, quōd speratam fructi- ficationem ipsius valeant impedire, di- ligentiae nostrae incumbit officio, ut il- las extirpare radicibus solerti studio procuremus. Sanē multorum fide dignorum relatione didicimus, quōd in nonnullis ecclesiis, monasteriis, prio- ratiis, & aliis locis religiosis, tam virorum, quā mulierum ordinum, regionum & partium diversarum dere- stabilis, & à canonibus reprobata servatur abusus, quōd cum personae aliqua recipiuntur ab eis ad observantiam regularem ipse temeritate praesumptuosa passus seu prandia capitulis & conventibus ipsarum ecclesiarum, monasteriorum, prioratuum, & locorum, aut pecunias, aut jocalia, seu res alias ipsis ecclesiis, monasteriis, prio- ratiis, & locis, seu praesidentibus eis, ex statuto seu consuetudine, quae corruptela est potius dicenda, tribuere compelluntur. Ex quibus decori ecclesiasticae & imma- culatae religionis detrahitur. Quamplures etiam, tam execratione hujusmodi criminis, quā expensarum onere à sacrae religionis proposito retrahuntur: Ipsaeque ecclesiae, monasteria, & loca famulantium Deo conclusis numeris remanent destituta, & in multorum mentibus scandalum generatur. Nos igitur huic morbo pestifero cupientes congruam adhibere mede- lam, & aliis penis in talia praesumentes inflicti a jure, in suo robore duraturis, penam adjicere gravio- rem: universis Abbatibus, prioribus, decanis, praepositis & magistris, necnon abbatibus & prioribus, aliisque praelatis, quovis nomine nuncupatis, & eorum officialibus quacumque etiam ecclesiarum, monasteriorum, priora- tum, domorum & locorum quorumlibet religionum, ordinum etiam militarium, tam exemptorum, quā non exemptorum, quocumque nomine censeantur, ac capitu- lis & conventibus & singularibus personis eorum, tenore praesentium auctoritate Apostolica (quamvis sit eis à

jure inhibiturum) districtius inhibemus, ne tam à maribus quā à mulieribus, volembus ingredi eorum religio- nem, ecclesias, monasteria, prioratus, domos seu loca, in earundem personarum receptione, aut ante vel post illam, quoscumque passus, prandia seu cenae, pecunias, jocalia, aut res alias, etiam ad usum ecclesiasticum, seu quervis pium usum alium deputata, vel deputanda, direc- tē vel indirectē petere vel exigere quoquo modo praesumant. Sed eas potius cum omnimoda pietate recipiant, ac in victu & vestitu sicut alias personas sua- rum ecclesiarum, monasteriorum, prioratuum, domo- rum, & locorum sincera charitate petraherent. Illa- duntaxat quae personae ipsae ingredientibus purē & spon- tē, & plena liberalitate, omniq; pactione cessante, dare vel offerre ecclesiis, monasteriis, prioratibus, domi- bus, & locis hujusmodi voluerint, cum gratiarum actio- ne licite recipiunt. Nos enim, qui secus egerint, si sint singulares personae tam dantes, quā accipientes hujus- modi, excommunicationis: si capitulum vel conventus fuerit, suspensionis sententias eoispo decernimus sub- jacere: A quibus (praeterquam in mortis articulo) absol- vi nequeant absque sed. Apost. licentia speciali. Ce- terum personis illis utriusque sexus, quae jam labe hujus- modi sunt foedata, earum providentes saluti, de benigni- tatis gratia eas liberantes, concedimus quōd per suos lo- corum dioecesanos hac vice duntaxat à crimine hujus- modi & nota infamiae inde contracta auctoritate Apo- stolica absolvantur: canonica proinde ipsis poeniten- tia salutari imposta, de qua ipsorum discretionis videbi- tur expedire: & demum cum ipsis, ut in earum eccle- siis, monasteriis, prioratibus, dignitatibus, & locis licite valeant remanere, misericorditer dispenseur. Insu- per ergo personas illas, quae in praemissis recipiendo a- liqua contra canonicas sanctiones peccasse noscuntur, volentes nos reddere gratiosos: omnia recepta hujus- modi si ad communem usum monasteriorum seu loco- rum eorum sunt applicata, ea ad dictum usum licite con- cedimus retineri. Si verò ad specialem usum Abbatibus seu abbatibus, prioribus aut prioribus, aut alterius singu- laris personae retineantur, illa venire praecipimus in- communi. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostrae inhibitionis, constitutionis, concessionis, & pra- cepti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si

^a Vide canon. sain. cap. cum in ecclesia corpore, & c. Veniens, eum ibi notatis, extr. de simon. adde B. Thom. 2. 2. q. 100. art. 3. ad quartum argumentum.

EST.
EXTRA

quis autem hoc attentare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romae apud sanctum Petrum 2. Nonas mensis Aprilis, Pontificatus nostri Anno 1.

CAP. II.

Omnes simoniaci cuiuscumque dignitatis aut status, sunt ipso facto excommunicati: nec habent simoniace ordinati ordinis executionem. Electiones aut alia provisiones per simoniam facta non valent, nec sua percipiendi fructus tribuunt. Mediatores etiam simonia eadem censura ligantur, qui a solo Papa absolventur. Et omnes predicti sunt Romano Pontifici revelandi.

Paulus Venetus Papa II.

Quoniam detestabile scelus simoniace pravitate tam horreat atque damnet: Nos considerantes quod plures poenarum gravitas, quam Dei timore arcere solet a voluntate peccandi, ac summis desideris affectantes, ut horum pestiferum vitium non ex usu solum, sed etiam ex mentibus hominum saltem propter poenarum metum penitus evellatur: predecessorum nostrorum Romanorum Pontificum vestigiis inhærentes, ac etiam omnes & singulas excommunicationis, suspensionis, privationis, & interdicti sententias, censuras & poenas dudum a Romanis Pontificibus predictis, & pro talibus reputatis contra simoniacos quomodolibet latas, & illos, qui cuiuscumque fuerint, etiam cardinalatus, patriarchali, episcopali, regali, reginali, vel alia quavis ecclesiastica seu mundana dignitatibus præfulgeant, & eorum quemlibet, tam manifestum, quam occultum, quas ipso facto eos incurtere volumus, confirmantes & innovantes Apostolica auctoritate, declaramus quod omnes illi, qui simoniace ordinati fuerint, a suorum sint ordinum executione suspensi. Per electiones vero, postulationes, confirmationes, provisiones, seu quasvis alias dispositiones, quas simoniaca contigerit labefieri, & quæ viribus omnino careant in ecclesiis, monasteriis, dignitatibus, personaribus, officiis ecclesiasticis, & quibusvis beneficiis, aut aliquo eorum cuiquam jus nullatenus acquiratur, nec inde faciat aliquis fructus suos, sed ad illorum omnium quæ perceptit restitutionem sub animæ suæ periculo sit adstrictus. Statuentes præterea, quod universi & singuli etiam præmissis dignitatibus præditi, qui quomodolibet dando vel recipiendo simoniam commiserint, aut quod illa fiat, mediatores existerint, seu procuraverint, sententiam excommunicationis incurrant: à qua nisi à Romano Pontifice pro tempore existente non possint absolvi, præterquam in mortis articulo constituti. Et ut huiusmodi labis contagio frequentius reprimatur, omnibus & singulis ecclesiasticis secularibusque personis cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, vel conditionis fuerint, in virtute sanctæ obedientiæ districtius injungimus, ut eos omnes, quos simoniam huiusmodi commisisse vel procurasse, aut in ea mediatores esse sciverint, Pontifici prædicto, vel cui idem Pontifex duxerit committendum, per se vel alios revelare quantocius non omittant. Pro revelatione huiusmodi etiam si complices & fuerint, non solum

a Vide extravagantem Pii V. incip. cum primum. b. & ut simoniaca pravitate per quam hæc constitutio in violabiliter observari mandatur. & de intellectus declarationem Castaldi s. iii. de cons. b. Vide cap. de simonia. & ibi plene per canonistam extra. de simonia. adde omnino beatum Thomam 2. 2. quæst. 100. art. 2. ad quartum argumentum. c. Complices criminis quandoque præmittuntur. Cod. ad leg. Juliam majestatis. l. quisquis. in fine.

veniam à nobis, sed etiam gratiam consecutus à nostrum iudicio particeps tanti criminis valeat cedere. Quod si non fecerint, absolvi non valeant donec poenitentia revelent, & complices huiusmodi detrecti ad poenitentiam veniant. Nulli ergo, &c. nostre confirmationis, innovationis declarationis, & voluntatis infringere, &c. Datum Romae apud sanctum Petrum, anno incarnationis Domini M. CCCC. LXIV. 9. Cal. Decemb. Pontificatus nostri Anno 1. Publicata die 24. Novemb. Anno prædicto.

DE IUDÆIS. TITVLVS II. CAP. I.

Christiani arma portantes ad infideles Christianos impugnant ipso facto sunt excommunicati, capientium se in infames, & infestabiles, tam active, quam passive, & eorum bona Christianis cap. sta quorundam. & cap. ad liberandam. extra. tit. 2.

Clemens V.

MULTA & mentis amaritudine concitata, gravisque doloris aculeus perfosita mentis nostram, intelligentes, quod tenetis baptismatis in devium aberrantes, qui debentis probrium illatum Domino in terram hæreticorum vitis viribus vindicare, potius injuriaribus Sarracenorum videlicet horribili & perhida & degenerantes miserabiliter à statu fidelium, & propriæ immemores, & salutis obliti, inimici vero Christi, contra ipsius negotium, ferum, equum, & alia vetita, necnon victualia, & mercimonia in Alexandria, & ad alia loca Sarracenorum terre Ægypti deferre præsumunt. Ex quo manifeste apparet, quod Christianos, qui ad defensionem hæreticorum Domini ibidem pro fide remanserunt, talibus aditus subdito verenter impugnant: propter quod fidei regnum ibidem quodammodo noceatur deperire. Nos qui ad liberandam terram ipsam operam esse præsumimus (cum Dei adiutorio) efficacem, tum progressus alterius sustinere nolentes, felix memorie Nicol. Pap. IV. prædecess. nostri vestigiis inhaerentes, præsentium tenore statuimus, ut nullus eorum, quos, ferrum, lignamina, victualia, & alia mercimonia in Alexandria, vel alia loca Sarracenorum terre Ægypti deferre, mittere, vel extrahi, & de portibus eorum, ut eidem debentur, emittere, vel extrahi permittere, aut eis aditum vel introitum præstare quoquo modo præsumat. Nos vero illi, qui contra huiusmodi constitutionem nostram voluerint venire præsumperint, eo ipso excommunicati sententia decernimus subiacere: à qua absolvi non possint, nisi tantum de bonis propriis in dicta terra subsidium convertendum exsolvent, quantum ad partes prædictas devulerint vel miserint, aut decem, vel de ipsorum portibus extrahi permiserint, deferendum: nec tunc etiam ab eadem (præterquam in mortis articulo) absolvantur sententia, absque mandato scilicet Apostolicæ specialis. Et nihilominus, si personas eorum capi contingat, in servitium & captivum illorum volumus, in quorum ceciderint captivum. Audiatote insuper Apostolica statuentes, ut illi, qui contra huiusmodi statutum nostrum quomodolibet venire præsumperint, præter poenas prædictas, quas ipso facto incurrant, perpetuo sint infames, & inrestituabiles habentur.

a Præter cap. sta quorundam. & cap. ad liberandam. extra. de iudiciis, vide Clem. I. tit. ii. & præcessorem D. in causa D. tit. 17.

tar: ita, quod nec testari, nec legata eis seu relicta percipere valeant, & insuper ad successiones, tam ex testamento, quam ab intestato sint prorsus & reddantur inhabiles, nec ad publica qualibet admittantur officia, sintque illis omnes actus legitimi penitus interdicti, & tanquam excommunicati, hostesque catholice fidei (postquam de ipsorum huiusmodi temeritate confiterit) diebus dominicis & festivis publice nunciuntur, & in fœdum bona eorum omnia devolvantur.

CAP. II.

Iudas ad fidem conversi non sunt in bonis molestandi, ne sint de terris conditionis possi baptismum quam essent ante.

Ioannes XXII.

Dignum a arbitantes, & juri consonum, fonte renatos baptismatis Iudaica cœcitate dimissa amplioribus favoribus aut gratis, quam antea abundare: indecens & absurdum, ut qui in perfidia abundarent, cogantur mendicare fideles: universis & singulis rectoribus, & aliis officialibus comitatibus Venetini, aliorumque comitatuum, & terrarum pertinentium ad Apostolicam sedem, districtè præcipimus & mandamus, quatenus conversis huiusmodi & qui in posterum convertentur, in possessionibus & bonis aliis, quocunque nomine censeantur, quæ in comitatibus & terris prædictis conversionis tempore obtinebant, seu etiam obtinebunt, occasione prædicta nullam molestiam inferant, nec ab aliis inferri permittant: sed ipsis in his & aliis se favorabiles exhibentes, ipsos ab iniuriis & molestiis protegant & defendant: ut sic de servitute ad libertatem se transisse percipiant, nec redire prætextu mendicitatis odibilis ad dimissam perfidiam compellantur. Nulli ergo, &c. nostrorum præceptionis & mandati infringere. Datum Avinion. 10. Cal. Augusti. Anno 4.

DE HÆRETICIS.

TITVLVS III.

CAP. I.

Decretalem, per hoc eod. tit. lib. 6. declarat, bona hæreticorum per diæcesanos usurpari vetari.

Benedictus XI. Inquisitoribus hæretica pravitatis.

EX eo b, quod quadam novella constitutio super negotio hæreticæ pravitatis à bonæ memoriæ Bonifacio Papa octavo, prædecessore nostro, edita continet, quod in ipso negotio per diæcesanos Episcopos, & inquisitores super eodem facto inquiri valeat communiter vel divisim: & si divisim processerint, teneantur sibi invicem communicare processus: Nos consulere voluimus, quando & quoties sit ista processuum communicatio faciendâ. Nos autem de fratrum nostrorum consilio intelligendo diæcesanos & inquisitores tunc demum divisim procedere, cum hi & illi separatim, non quando Episcopi tantum, vel inquisitores tantum procedunt: consultationi vestræ breviter respondemus, quod quando utrique procedunt seorsim, sibi debent in fine tantum, dum nihil restat agendum, nisi quod solum sententia promulgetur, communicare processus. Licet enim quibusdam potuisset videri per legem civilem, quod sicut quando aliquis ex auctoritate coram alio debet ferre sententiam, ut puta, quando administrator delegat causam, sibi sententia reservata:

a Vide omnino extravagantem Pauli Papæ III. incip. cupientes Iudeos ubi de hac materia plenus caretur. b Præter notata, in cap. per hoc de hæret. lib. 6. vide Nicolaum Eymericum in directorio Inquisitorum part. 3. quæst. 10. 11. & 12. Repertorium Inquisitorum verbo communicare, & sicut quando. Et Zachariam tractat. de her. 5. 17.

saltem in principio, id est, contestatione, rursus in medio, & semel in fine quæ sunt examinata audire debet: ita & in casu præfenti, ubi ex actis coram alio habitis alter profert sententiam, si alter huiusmodi acta recenseat: quod fieri non potest, si eorum denegetur editio: tamen id æquitas canonum non admittit. Vnum sanè casum excipimus, si alter commodè non possit procedere, nisi alterius actus visis. Ex hac enim causa semel tantum (ut fraudi locus non fiat) in toto negotio copia tribuatur. Verùm quia a nonnulli diæcesani partem partis proventuum de hæreticorum bonis inquisitionis officio deputatæ propter expensas, quas dum inquirunt in prædicto negotio faciunt, à vobis exigere moliantur, hoc tanquam juri absonum (cum ordinarii sint, ideoque officium tale, quod eis incumbit, propriis eos oportet explere stipendiis) fieri penitus prohibemus. Rationem autem iisdem diæcesani proventuum, obventionum ex inquisitionis officio à vobis, non obstante aliqua institutione, consuetudine, vel mandato contrariis, non exposcant: sed eam camera nostræ, vel alii, cui nos vel successores nostri Romani Pontifices mandaverimus reddendam, reddatis, quæ generaliter observari iubemus.

CAP. II.

Tres errores magistri Ioannis de Poliacio, doctoris Parisiensis, hæc damnantur.

Ioannes XXII.

VAs b electionis doctor eximius, & egregius prædicator, cuius prædicatio mundum docuit universum, præsumptuosam illorum audaciam refranare sollicitus, quæ prudentiæ propriæ innitentes, in errores proprios prolabantur, non plus sapere, quam oportet sapere, sed ad sobrietatem sapere salubri doctrina suggessit: & iuxta Sapientis c eloquium: Quisque suæ prudentiæ modum ponat. Sanè dudum quum dilectum sibi magistrum Ioannem de Poliacio, sacre Theologiæ Doctorem, certis ex causis de fratrum nostrorum consilio ad nostram præsentiam vocavissimus: fide digna relatio ad nostrum perduxit auditum, quod ipse in quibusdam articulis tangentibus penitentiam sacramentum, non sobrie, sed peperam sapiebat, infrascriptos articulos, periculosos continentes errores, docens publicè in suis prædicationibus, & in scholis. Primò siquidem adstruens, quod confessi fratribus, habentibus licentiam generalem audiendi confessiones, teneant eadem peccata, quæ confessi fuerant, iterum confiteri proprio sacerdoti. Secundò, quod sante, Omnis utriusque sexus edicto in concilio generali d. Rom. Pontif. non potest facere, quod parociani non teneantur omnia peccata sua semel in anno proprio sacerdoti confiteri, quem dicit esse parocialem curatum. Imò nec Deus possit hoc facere: quia (ut dicebat) implicat contradictionem. Tertio, quod Papa non potest dare potestatem generalem audiendi confessionem: imò nec Deus, quin confessus habenti licentiam teneatur eadem confiteri proprio sacerdoti: quem dicit esse (ut præmittitur) proprium curatum. Nos igitur scire volentes, si suggesta nobis veritatem haberent, articulorum præmissorum copiam eidem magistro Ioanni fecimus assignari, & ad suam defensionem plenam audientiam sibi præbuimus, tam in nostra & fratrum nostrorum præsentia in consistorio, quam aliis coram aliquibus ex ipsis fratribus per nos ad huiusmodi officium deputatis. Verùm, licet præfatus magister dictos articulos, & contenta in ipsis defendere niteretur, assererebat tamen se paratum credere & tenere in præmissis & aliis, quæ tenenda & credenda esse sedes Apostolica desinit. Nos igitur attendentes,

a Vide Eymericum in directorio Inquisitorum, p. 3. q. 104. 105. & seq. b Rom. 12. c Trovart. 6. & 23. d Scilicet Lazarus sub Innoc. III. 627.

quod prædictorum articuloꝝ prædictio, & doctrina redundare poterant in multarum perniciem animarum: ipsos per prælatos prædictos in Theologia examinari fecimus diligenter. Nos ipsi etiam cum dictis fratribus nostris collationem solertem & examinationem habuimus super his. Per quas quidem collationem & examinationem super his habitas, comperimus præmissos articulos doctrinam non sanam, sed periculosa multum & veritati contrariam continere. Quos etiam articulos omnes & singulos idem magister Ioannes, veris sibi rationibus opinioni dudum sua habitæ contrariis demonstratis, in consistorio revocavit: asserens se credere eos non veros, sed ipsorum contrarium verum esse, & dicens se nescire rationibus sibi factis in contrarium respondere. Ideoque ne per asseritionem, prædicationem, & doctrinam huiusmodi in errorem (quod absit) animæ simplicium prolabantur, omnes articulos & quemlibet eorum tanquam falsos & erroneos, & à doctrina sacra & devios auctoritate Apostolica condemnamus & reprobamus, de fratrum nostrorum consilio prædictorum, doctrinam contrariam veram, & contrarium esse catholicum asserentes: scilicet, quòd illi, qui prædictis fratribus confitentur, non magis teneantur eadem peccata confiteri iterum, quàm si ea aliis confessi fuissent eorum proprio iacerdoti iuxta concilium generale. *a* Oportantesque veritatis vias notas esse fidelibus cunctis, & prædictis erroribus præcludere aditum, ne subintrent errores, felices recordationis Alexandri quarti, & Clementis quarti Romanorum Pontificum, prædecessorum nostrorum vestigiis innitendo, universis & singulis districtius inhibemus, ne quisquam præmissos articulos per nos (ut præmittitur) damnatos & reprobatos, & contenta in eis, vel aliquo ipsorum, utpote à catholicis mentibus respuenda, tenere audeat, seu defensare quomodo libet, vel docere. Quocirca universitati vestræ per Apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus universis & singulis vestrum in civitatibus & diocesi. vestris convocato clero & populo communiter omnia præmissa & singula per vos, seu alios solemniter publicetis. Nos etiam eidem magistro Ioanni mandamus, quòd in eistanquam veritati contraria propria vocis oraculo, asseveratione constanter publicè debeat revocare. Quod se facturum dictus magister Ioannes efficaciter repromisit. Datum Avin. 3. Cal. Aug. Pont. nost. Anno 5.

CAP. III.

Inquisitores hereticæ pravitatis censuras ecclesiasticas fulminare non possunt in officiales & nuncios sedis Apostolicæ sine ipsius licentia speciali: sed de eorum excessibus informationem facere possunt, & deinde Romano Pontifici significare.

Idem.

Cum b Mattheus de Pontinian. ordinis prædicatorum, inquisitor hereticæ pravitatis in regno Sicilia auctoritate Apostolica deputatus, frivola occasione quaesita, ac nostra & Apostolica sedis reverentia & honore postpositis, in dilectum filium G. de Baleto, Archiepiscopum Forolivien. Capellanum nostrum, Campaniæ, Maritiæque rectorem excommunicationis sententiam inconsultis motibus, non sine multa temeritate duxerit proferendam: Nos volentes de cætero talium præsumptoribus obviare, universis & singulis, tam ordinariis, quàm delegatis iudicibus, & inquisitoribus

a Id est, Conc. gener. Later. sub Innoc. III. c. 21. & refertur in ca. omni. de penit. & remiss. *b* Super hac constitutione, vide omnino Consilium Lapi. incip. factum super quo. id consilium nunc circumfertur post Consilia. Oldradi. adde Emericum in directorio inquisit. part. 3. qua. 7. 26.

pravitatis eiusdem, & aliis universis & singulis, quæque auctoritate fungantur, auctoritate Apostolica districtius inhibemus, & mandamus expresse, ne contra nos & Apostolicæ sedis officiales vel nuncios, aut ipsorum aliquem, quavis occasione vel causa, abique iuris & Apostolicæ sedis licentia specialibus per sedem ipsam teras concedenda, plenam faciente de tenore præsentium mentionem, procedere quomodo præsumantur eos, vel ipsorum aliquem excommunicationis vel suspensionis, seu quasvis alias sententias promulgare. Nos enim ex nunc decernimus irritum & inane, quicquid contra inhibitionem & mandatum huiusmodi contrarium tentari. Volumus tamen, quòd diocelani & in quibus res prædictæ, super iis, quæ negotium tangunt, & aliis vero super iis, quæ rem tangunt vel publicam utilitatem, sive ordinarii, sive delegati quicunque autoritate fuerint, prout possent ad eorum officium pertinet si quid per officiales & nuncios ipsos indebitè tentatum extiterit, se plenius informare: itaque diligenter gausficare studeant, ut providere super hoc de rebus opportuno valeamus. Nulli ergo, &c. Datum Avin. XII. Cal. Ian. Pont. nost. Anno 11.

DE SCHISMATICIS
TITVLVS IV.
CAP. VNICVM.

Processus & sententias latis per Bonifacium VIII. contra Iacobum & Petrum de Colonna, tanquam schismaticos, & posteros, revocat hic Benedictus XI. exceptis casibus, in quibus nihil immutat. Et sic (ut clare patet) hæc omnia corrigis, & profus revocat cap. unice. eod. tit. lib. Benedictus XI.

Dvdum bonæ memoriæ Bonifacii VIII. prædecessoris nostri, contra Iacobum, fratrem, & Ioannem de sancto Vito, Ottonem, quondam Agapitum, Stephanum & Iacobum Scyarrum, etiam memorati Iacob. & filios olim Ioan. de Colonna, & posteritatem eorum, necnon contra Richardum, filium Ioan. de monte nigro, ac adiutores, fautores, & protectores eorum, cuiuscunque status, etiam imperatoris, regali dignitate fulgerent, contra ipsos iniquè processisse, dum vixit, varios fecit processus, & sententias penales habentes & multas, proinde in multis & cessibus continetur: ex quibus sic patet in multis & prolixis breves exprimimus, quod nulli volumus specialiter singulas numeratas, & contentas expressas. Inter cætera siquidem de predictis Iacob. & Pet. à cardinalibus sanctæ Romanæ eccl. rediens eos & filios dicti Iacob. & posteritatem eorum inobedientes ad Apostolicæ dignitatis apicem & cardinalatus honorem, ipsos eisdemque Iaco. & Ottonem, & Richardum, vestros officiales ecclesiasticos, & ecclesiasticos prædictos, & Agapitum, Stephanum & Scyarrum prædictos, ab urbe, & ita ecclesiæ supradictæ ipsorum constituta bona & iura, plurimum excommunicationum sententiarum innodavit, addidit infamiam, capiendos exposuit, & innotavit schismaticos, & tanquam hereticos puniendos ab administrationibus & officis, jurisdictionibus, exercitio & dignitatibus in urbe & circa in Rom. eccl. cura, ac ipsorum posteros perpetuo, & in terris Romanæ eccl. usque in quartam generationem, per masculinam & femininam sexum coercuit: eis incolatum, civitatem & habitationem urbis, circumpositæ regionis, & terrarum subiectarum ecclesiæ interdixit, & interdictum les fecit. Nos itaque, qui ejus vias in terris germanis, & verumnis compainur, ad clementiam pro eis commovemur, ipsi peratis nostræ aperimus viscera, & manibus

manuetudinem non negamus: misericordes ab eis non avertimus oculos, illisque pium animum exhibemus. Ideoque omnes prædictas, depositionis à cardinalatibus, privationis à beneficiis & ecclesiis, inhabilitatis ad papatum Romanum, & bonorum, & jurium quæ certis nobilibus Romanis civibus & aliis concessa sunt (confiscationibus exceptis, in quibus nihil immutamus ad præsens) sententias, poenas & multas, & alias, quæ in processibus memoratis sive alibi continentur: verbo etiam in vita ipsius, vel in morte in eos latas & inflictas, seu confirmatas & innovatas per prædec. eundem, sicut si (ut prædicitur) essent per nos specialiter numerate, & nominatim expressa, tam ad prædictas Jacob. & fil. dicti Ioan. de Col. masculinam & foemininam prolem, eorundem Ioan. & filiorum, & per utrunque sexum posteritatem descendentem ab eis, Pe. & Richardum, & Ioann. de monte nigro præfatos, quam ad coadjutores, fautores, receptatores, susceutores, & sequaces eorum quoslibet alios, penitus tollimus & viribus vacuumus: Ita, quod nec etiam pro præterito tempore possint super eis aliqua personæ impeti, quæ incurrisserint eas, aut contra ipsas aliquem effectum habere. Eisque quod quævis alia quam præfatarum, depositionis à cardinalatibus, privationis beneficiorum & ecclesiarum, confiscationis bonorum & jurium, quæ (ut præmittitur) dictis civibus seu aliis sunt concessa, & inhabilitatis ad papatum, sententia sive poena abstrulit, reddimus. Et irregularitatem, si quam quocumque modo contraxerint, removemus, & normam abolenus ipsius. Inhibentes ne jam dicta. Franc. cum monte suo readificetur, vel muniatur, aut civitatis nomen, sive episcopatum recuperet absque nostra licentia speciali. Non obstantibus quibuscumque constitutionibus, processibus, inhibitionibus, decretis, privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis, per quæ præsentibus non expressa, vel totaliter non inserta, earum effectus possit quomodolibet impediri: & de quibus, quorumque totis tenoribus, de verbo ad verbum, debeat in nostris literis fieri mentio specialis.

DE FURTIS.
TITVLVS V.
CAP. VNIC.

Publicatio excommunicationis lata in eis, qui furati sunt thesaurum ecclesie, quem iubente Clemente Papa de Perusio in Lucanam civitatem tres viri hic nominati deportaverant. Et hic habetur optima practica monendi malefactores, ut intra certum terminum satisfaciant, alias excommunicationem incurant: & modum ipsius excommunicationis publicanda hæc extravaganantia manifestat.

Ioannes XXII.

INFIDELIS & solida prædicationis alumni se per culpæ vitium indignos efficiunt, ut matris ecclesie filii nuncupentur, dum ad ipsius matris injuriam se convertunt (quod gravi nos commotione perturbat) matris ejusdem pietatem offendunt: & his in perniciem miserabili cæcitate dilapsis, resurgunt infamiz maculis loca propriæ nationis. Dudum siquidem nonnulli degeneres filii, qui ad quæque nefaria currere sunt ausi, perverfis ausibus in matris ejusdem prosilientes injuriam & offensam, illam thesauri sui maximam partem, quæ de Perusio ad civitatem Lucanam de mandato felic. recor. domini Clementis Pa. V. prædec. nostr. dum adhuc viveret, per dilectos filios Vitalem de Chabenate, clericum Burdegalem, diocesis & Guli. de Luna, servientem prædecessoris ejusdem, unâ cum dilecto filio Jacobo de Casalibus Decano ecclesie S. Severini Burdegali. dioc. Capellano nostro, extiterat deportata: & que in sacristia monasterii S. Fedriani Lucanen. tunc temporis servabatur: deinde ad cameram prædecessoris ejusdem fideliter deferendam tempore invasionis civitatis

Lucanen. direperant in prædam, & de præfata sacristia per violentiam asportarunt. Nos igitur ad recuperationem thesauri prædicti sollicitis studiis prætendentes, omnes & singulos asportantes thesaurum prædictum, & alios, penes quos aliqua de thesauro fuerunt, vel adhuc existunt, auctoritate Apostolica coram hac fidelium multitudine copiosa monemus, ut ea nobis aut ei, quem ad id duximus deputandum, intra quatuor mensium spatium à die datæ publicationis præsentium numerandum cum integritate restituant & assignent: ac omnes & singulos scientes, ubi, vel penes quos aliqua de dicto thesauro extiterint, vel existant, ut intra terminum prædictum, nobis aut ipsi deputato nostro indicare studeant: aliaquin in omnes & singulos monitionis hujusmodi contemptores, cujuscumque dignitatis, status, vel conditionis extiterint, etiam si patriarchali vel superiori, aut lia quacumque præemineant dignitate, ex nunc auctoritate prædicta excommunicationis sententiam promulgamus: Mandantes illos per dioceses locorum & rectores parochialium ecclesiarum civitatum & diocesium earundem singulis diebus dominicis & festivis pulsatis campanis & candelis extinctis & festivis pulsatis nunciari: processuri ad graviora nihilominus contra eos, neenon & contra civitates, communitates, universitates, & singulares personas quascumque, quæ fuissent in præmissis culpabiles, sicut protervia ipsorum exegerit, & viderimus expedire. Non obstante, si eis aut eorum aliquibus, vel alicui sub quacumque forma vel conceptione verborum, à sede Apostolica sit indultum, quod excommunicari non possint, per literas sedis ejusdem non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & qualibet alia dictæ sedis indulgentia generali vel speciali, cujuscumque tenoris existat, per quam effectus præsentium impediri possit, vel quomodolibet retardari. Ut autem hujusmodi nostra monitio verius ad communem omnium notitiam deducatur, chartas sive membramas monitionem contingentes eandem, in ecclesia Avinion. appendi vel affigi ostiis seu superliminaribus ejusdem ecclesie faciemus, quæ monitionem ipsam suo quasi sonoro præconio & patulo judicio publicabunt: ita quod omnes & singuli, quos monitio ipsa contingit vel contingere potest, nullam postea possint excusationem prætere, quod ad eos talis monitio non pervenerit, vel quod ignoraverint eandem: Cum non sit verisimile, remanere quoad ipsos incognitum vel occultum, quoad tam patenter omnibus publicatur. Datum Avinion. 2. Calend. April. Pontif. nostr. Anno I.

DE CRIMINE FALSI.
TITVLVS VI.
CAP. VNIC.

Alchimia hic prohibetur, & puniuntur facientes & fieri procurantes: quoniam tantum de vero auro & argento debent inferri in publicum, ut pauperibus erogetur, quantum de falso & adulterino possuerint. Et si eorum facultates non sufficiant, poena per iudicium discretionem in aliam commutabitur, & infames sunt. Et si sine clerici, beneficii habitus privantur, & ad habenda inhabiles efficiuntur. Vide extravaganantiam ejusdem Ioan. qua incipit, Provident. & est sub eod. tit. collocata.

Ioannes XXII.

SPONDENT a, quas non exhibent divitias, pauperes Alchimistæ: pariter, qui se sapientes existimant, in foveam incidunt, quam fecerunt. Nam

a Vide B. Thom. 2. 2. q. 77. art. 2. ad 1. arg. & ibi. Cajetanus O. drad. consil. 74. incip. an alchimista peccet. & late Cassanum in catalogo gloria mundi, part. 11. consil. 40.

PPPP

haud dubie hujus artis Alchimiz alterutrum se profes-
 sores ludificant, cum suae ignorantiae confitii eos, qui su-
 pra ipsos aliquid hujusmodi dixerint, admicentur: qui-
 bus cum veritas quaerita non suppetat, diem cernunt,
 facultates exhauriunt: iidemque verbis dissimulant fal-
 sitatem, ut tandem, quod non est in rerum natura, esse
 verum aurum & argentum sophistica transmutatione
 confingant: eoque interdum eorum temeritas damnata
 & damnanda progreditur, ut fides metallis cudant pu-
 blice monetæ characteres fidei oculis, & non aliâs Al-
 chimitum fornacis ignem vulgum ignorantem eludat.
 Hac itaque perpetuis volentes exulare temporibus, hæc
 edictali constitutione sanimus, ut quicumque hujusmo-
 di aurum vel argentum fecerint, vel fieri secuto facto
 mandaverint, vel ad hoc scienter (dum id fieret) facien-
 tibus ministraverint, aut scienter vel auro vel argento usi
 fuerint, vendendo vel dando in solutum: verum tanti
 ponderis aurum vel argentum poenæ nomine inferre co-
 gantur in publicum pauperibus erogandum, quanti Al-
 chimitum existat: circa quod eos aliquo prædictorum
 modorum legitime constitit deliquisse: facientibus ni-
 hilominus aurum vel argentum Alchimitum, aut ipso (ut
 præmittitur) scienter utentibus perpetuam infamiam nota
 reserpsit. Quod si ad præfatam poenam pecuniariam
 exolvendam delinquentium ipsorum facultates non suf-
 ficiant, poterit discreti moderatio iudicis poenam hanc in
 aliam (puta carceris, vel alteram juxta qualitatem nego-
 tii, personarum differentiam, aliasque atendendo cir-
 cumstantias) commutare. Illos vero, qui in tante igno-
 rantiam infelicitatis proruperint, ut nedum nummos
 vendant, sed naturalia juris præcepta contemnant, artis
 excedant metas, legumque violent interdita, scienter vi-
 delicet adulterinam ex auro & argento Alchimito cudendo
 seu fundendo, cudi seu fundi faciundo monetam, hac
 animadversione percelli jubemus, ut ipsorum bona defra-
 rantur carceri, ipsique perpetuo sint infames. Et si cle-
 rici fuerint delinquentes, ipsi ultra prædictas poenas pri-
 ventur beneficiis habitis, & prorsus reddantur inhabiles
 ad habenda.

DE PRIVILEGIIS.

TITVLVS VII.

CAP. I.

*Hæc extravagans dat prædicatoribus, & minoribus privilegia
 præsertim circa vias: videlicet circa prædicationem, confessionem au-
 ditionem, & sepulturam. De secundo in 6. sed quia multoties. De
 tertio in 6. per 10. Et licet sit revocata per Clem. 11. de sepul. multa
 tamen notata digna in ea reperiuntur, quæ non sunt retractata. Et
 potuisset non inepte poni sub tit. de sepul. Sed non est inconveniens
 idem cap. diversis respectibus, sub variis collocari titulis: ut patet in
 cap. significavit. Extr. de lib. ob. & de ap.*

Benedictus XI.

INTER cunctas a sollicitudines nostras, quibus nos
 pastorale premit officium, & debitum Apostolica
 servitutis adstringit, illa debet esse præcipua, ut gre-
 gi dominico nobis superna dispositione commisso, ani-
 marum cura non desit, ne illum lupus rapax antiquus
 serpens humani generis inimicus invadat, ejusque san-
 guis de nostris (quod absit) clamante Propheta, mani-
 bus requiratur. Debemus insuper, quantum ex alto
 permittitur, pacem inferere, removere scandala, jurgi-
 orum amputare materiam, & intelligere super egenum
 & pauperem: quia non in finem oblivio erit pauperis,
 & patientia pauperum non peribit in finem. Sanè

^a Vide extravagantem Sixti IV. incip. vices illius. tit. de treuga
 & pace, inter communes.

dudum bonæ memoriæ Bonifacius Pap. VIII. prædictis
 nossem quendam speciale inter prælatos, rectores, &
 sacerdotes & clericos prædicatorum ecclesiarum ex parte
 una, & prædicatorum ac minorum ordinum fratres ex al-
 tera, super faciendarum prædicationum, audientiarum
 confessionum per eosdem fratres, ac de eis relictis, & de
 funeralibus canonicæ portiones articulis constitutum
 edidit, certum his modum imponens prout in eadem
 constitutione plenius continetur. Sed pro ea quam in-
 tendebat quiete, turbatio nata est, pro concordia
 suborta dissidia, & pullulata inquietudines pro tran-
 quillitate noscuntur: sicque dum anam solvite de cordis
 nodum ligasse videtur, & septem uno hydrae impio
 capite suscitasse. Nec mirum, quia plerumque rari
 novitates discordiam præsertim dum ab eo, quod di-
 quum visum est, per novam constitutionem recedunt
 nec quare recedatur, utilitas evidens vel alia causa subest.
 Ideoque cupientes, ut ipsi gregi cura nostra eo peno
 impendatur, quò amplior in agro Domini operaretur
 numerus operetur, super a egenum intendente & pro-
 perem, ac novitatem removens per eandem consti-
 tutionem inducimus: statumus de statum nossem
 consilio, ut priorum ordinum fratres, qui ad hoc opo-
 tati fuerint in ecclesiis ac locis ipsorum, quæ imperio
 communitatis seu publicis, libere absque discretionem
 & aliorum prælatorum petita licentia valeant esse
 populo prædicare, eique proponere verbum Dei. U-
 veant tamen omnino, ne hora, in qua diocessani prælati
 prædicarent, vel coram se facerent prædicationem, prædicatorum
 prædicationem: putamus etenim dignum, ut prælati
 idem fratres: putamus etenim dignum, ut prælati
 & superiori inferior deferat in hæc parte: ut præ-
 san aliud circa hoc facerent de voluntate diocessani
 prædicatorum ipsorum, aut in studiis generalibus prædicationem
 diebus illis duntaxat, quibus sermones ad diocessanos
 solent, & solenniter prædicari, seu mortuorum inter-
 ventionibus, vel eorumdem fratrum festis specialiter per præ-
 dicatoribus, quia in his casibus cum diocessani in prædicationem
 concurrere poterunt. Vbi vere idem diocessani
 vocarent generaliter ad se clerum aliqua ratione
 urgente causa illum ducerent congregandum, ut in
 in studiis memoratis diebus, sæpediti frater ob huius-
 modi prædicatione cessabunt. In ecclesiis autem præ-
 dicatoribus fratres ipsi invitati eorum rectoribus in præ-
 dicationibus (nisi iussi à superioribus eorumdem) non
 ant prædicare. Sed b quia multoties prædicatorum
 verbum Dei audientem a peccato non recedat, nec
 prædicationem necessarium est per eosdem præ-
 dicationem, circa quod (nisi articulus necessarius est)
 cerdoti faciendi oris confessio, nec in consilio ad
 Corde ad iustitiam creditur, ore vero in facere non
 salutem) exigitur: alias frustra esset in facere non
 dem sacerdotis (qui inter lepram, & legem debet ob-
 nere) ministerium institutum. Elecitur ad eadem
 fratibus ad audiendas confessiones, & per eosdem præ-
 gendas, libere auctoritate Apostolica absque licentia diocessani
 cæsanorum, & aliorum prælatorum inferiorum, excep-
 ptorum & non exemptorum, quibus sublimi, qui ad con-
 sitendum accedunt, audeant eis peccata sua confite-
 ritur volentes. Non religiosos, qui secundum statuta suo-
 rum ordinum propriis prælati consisti debent, nisi
 ab eis, ne confiteantur aliis, prohibentur, absolventur
 ipsique poenitentias salutaris injungant, intra tibi debi-
 gnotis terminos ad hujusmodi excoecentium officium
 constitutos. Excommunicationis vero, & alia huius-
 dem, denunciamus irritas & inanes: nec consilium ipsi

^a Psalm. 40. ^b Prædicator non semper vitat peccatum
 sem a peccato. ^c Rom. 10.

fratribus peccata illa, de quibus confessi sunt eis, & absoluti poenitentes, de illis sacerdotibus propriis teneantur (sicut etiam non tenentur) iterum confiteri: non obstanti constitutione generalis concilii, quae sano intellectu (ne sequatur absurdum) quod per poenitentiam dimissa peccata quis confiteri debeat, & quod liberatus debitor adhuc ad solvendum remaneat obligatus, intelligenda est (ut ex ea patet) de illis, qui peccata sua confiteri aliis neglexerunt. Sed sacerdotes ipsis taliter confessis & absolutis adstricti sunt ministrare. Eucharistia, & extremae unctionis etiam sacramentum. Super confessione autem facta fratribus memoratis, quam de confitentis solius praedictio (si falsum dicat) agatur in iudicio animae seu poenitentiae foro, stabitur simplici verbo illius, qui sacramenta petit praedicta, & dicit fratribus se confessum. Duos tamen casus excipimus, scilicet si sacerdos asserat eum excommunicatum, aut notorie peccatorem. Sed videat, ne id dicat mendaciter, aut in dolum, vel in fraudem: quia si hoc egerit, a delicto tali, nisi plene satisfecerit (praeterquam in morte) absolvi nequeat, nec de illo od poenitentiam aliter admittatur. Ut autem diocesanis honor debitus reservetur, praecipimus ut provinciales priores praedicatorum, & ministri minorum ordinum praefatorum, per se vel alios, verbo vel scripto, eis significant, se fratres ad huiusmodi confessionum audiendam, & poenitentiarum injungendam officium elegerit, & non nominando, aut coram ipsis sistendo eos, nec illorum numerum exprimendo, petant humiliter a diocesanis eisdem, quod idem electi fratres de ipsorum beneplacito & licentia dictum possint in eorum civitatibus & diocesis intra eis determinatos fines officium exercere. Quod si denegerit, vel intra triduum non concedat, extunc iidem fratres nihilominus auctoritate eadem huiusmodi officium exequantur. Datam vero licentiam per diocesanorum mortem nolumus terminari. Per hoc autem non intendimus, quod sapientissimi fratres, qui ad hoc eliguntur officium exercendum, plus habeant in audiendis confessionibus, & poenitentis injungendis, quam parociales sacerdotes noscuntur habere. Sicque de casibus Episcopis & superioribus, quos inferius annotamus, ac sedi Apostolicae reservatis, se nullatenus intromittant. Observent ergo solliciti dicti fratres, ne ad confessiones recipiant criminosos criminibus, pro quibus solennis est poenitentia indicenda. Modo eodem excommunicatos respiciant, & clericos, qui propter delictum irregularitatem aliquam incurrerunt. Inconveniens enim existimamus, ut a peccato absolvat, qui poenitentiam ei debita imponere, aut irregularitatis poenam, peccati sequelam, vel excommunicationem, quae infligitur maxime a iure quandoque pro crimine, quaeve quem ab ecclesia, & per consequens a participatione ecclesiasticorum sacramentorum excludit, removere non potest. Incendiarios, eosque qui tam enormibus sunt irerenti peccatis, quod ea rationabilis consuetudo praescripta canonice in episcopatibus aliquibus reservavit Episcopis, similiter non admittant. quam consuetudinem (ex causa, quae iuste ad id animum nostram movit) solummodo circa voluntarios homicidas, falsarios, ecclesiarum immunitatis, & libertatis ecclesiasticae violatores, & sortilegos approbamus. Quod si forsitan antequam ab eo, qui poenitentiam habet, absolvi possint, mors talium confiteri volentium verisimiliter timeatur: etiam in praedictis casibus sospesati fratres eos confiteri volentes audiant, ipsisque beneficium absolutionis impendant, sed subeant iuramentum, quod libertati se suis Episcopis & excommunicatoribus praestantibus: excommunicantium super his, pro quibus ab eis excommunicati erant, & Episcoporum pro peccato huiusmodi patenti mandatis. Verum, quia post baptismum inter ca-

tera magis ad salutem necessaria a est propositio verbi Dei, quo audientes illud, quod est victoria nostra, instruantur in fide, docentur fugienda fugere, & sectanda sectari, a quo per peccatum lapsi resurgunt, poenitentiae sacramentum perficiunt. Grandis nobis sollicitudo incumbit, ut tales ad haec promoveantur fratres, qui oleo dulcedinis verbi ejusdem nostris foveant subditos, a peccatis prohibeant, increpationis vino peccatorum suorum mordeant vulnera, eosque ad illa poenitentiae acrimonia purgandum & torquendum provocent & inducant. Ad id vero exequendum sententia b divina legis exposcitur, desideratur ordo, & vita integritas etiam postulari. Scriptum est enim c: Tu scientiam repulisti, & ego te repellam, ne sacerdotio fungaris mihi: quia labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem exquirunt ex ore ejus: alias prout ad eum pertinet inter peccatum & peccatum non possit discernere, nec peccator existens Dei deberet enarrare justitias, & testamentum illius assumere per os suum. Nam cujus vita despiciatur, consequens est, ut ejus praedicatione contemnatur. Quare decernimus, ut priores, & ministri generales, & provinciales praedicatorum, & minorum ordinum praefatorum, vel eorum vicarii, de discretorum consilio ad tam salubre officium fratres divina scientia doctos, discretionem vigentes, vita probatos, & expertis moribus (alioquin districtam reddent in futuro examine rationem) eligant, & assumant: sic enim, quod praedicebunt, facient: quae arguent, operari cessabunt: & in eis edificabitur populus verbo pariter & exemplo. Ceterum licet (sicut praedicitur) de necessitate non sit, iterum eadem confiteri peccata: tamen quia propter erubescitiam, quae magna est poenitentiae pars, ut eorundem peccatorum iteretur confessio, reputamus salubre: districto injungimus, ut fratres ipsi consistentes attentent moneant, & in suis praedicationibus exhortentur, quod suis sacerdotibus saltem semel consistantur in anno: asserendo id ad animarum profectum proculdubio pertinere. Porro, ut circa sepulturam apud loca eorundem fratrum eligentium sepeliri, & portionem canonicam de relictis eisdem fratribus minime detrahendam nequeat in posterum dubitari: jubemus, ut corpora defunctorum, qui apud eorundem fratrum loca elegerint dum viverent sepulturam, processionaliter cum cruce, thuribulo, & aqua benedicta, cantando seu legendo officium mortuorum, vel psalmos, & alias ingrediennes parocias, possint assumere, & ad suas deferre ecclesias tumulanda. De quibuscumque vero relictis praefatis fratribus in communi, vel singulis ultimis decedentium voluntatibus, sive apud eos sepeliendi sint, sive alibi, nulla per parociales sacerdotes morientium, a qua fratres ipsos liberos esse volumus, canonica portio, vel multo minus per Episcopos episcopalis quarta omnino, cum eis tanquam exempti non sub sint, nec etiam debita iure parociae, si forsitan cathedralis defunctorum esset parocialis ecclesia detrahatur. De funeralibus autem medietatem, si commode divisionem recipiant, aliam ejusdem medietatis estimationem solvant parociali ecclesiae, & sacerdotibus antedictis. Funeralia vero intelliguntur hoc casu, quae cum funere deferuntur. De candelis vero, quas fratres portant, portio non petatur. Moneant autem iidem fratres, & pro posse inducant consistentes sibi, ut de propriis bonis suis parocialibus ecclesiis, eorumque sacerdotibus, competenter relinquant, & quae eis debent parocialia jura reddant. Ad hoc non murmuret quascumque secularis clerus, non gerant molestie prelati, quod circa praemissa sic duximus providendum. Attendant quanta ex his, quae in primis duobus articulis statuta sunt, salus animarum proveniat. Advertant quanta tollantur jurgia, & patienter considerent, quod eorum

a Verbi Dei propositio est ad salutem valde necessaria.
 b Foris sententia. c Osea 4. Matth. 23. Psal. 111.
 Pppp z

onera cum aliis nostro beneficio salubriter, & quasi necessarii patiuntur.

Circa tertium verò articulum diligenter intelligant, quòd fratres ipsi hoc per privilegia Romanorum Pontificum eis benigne concessa, ante constitutionem eandem hæcenus habuerunt. Quòdque sunt pauperes, nil habentes singuli, in communi rustica prædia, imò nec urbana, vel mobilia, eorum alteri vel etiam univèrsi, mendicant victum, quaerunt vestitum, & eatenus sustineri possunt, quatenus vel vivorum pietas, aut morientium charitas eis necessaria subministrat. Quis ergo non misereatur eorum, qui omnia voluntatem habendi etiam reliquerunt? Quis non compatitur eisdem operantibus tam utiliter in agro prædicto? Certè nullus, nisi qui triturantis bovis os impiè alligare velit, aut eos subtractis alimentis necare. Inopes patrimonii onera ipsa non habendi necessitate non sustinent, & à curialibus res ecclesiasticas vel piis locis donatas, à quarta præstatione, seu lucrativorum inscriptionibus lex facit immunes. Relicta pauperibus non patiuntur falcidiam, & legata ad fabricam, vel pro ornamentis ecclesiæ, aut ad divinum cultum perpetuum, solutioni non subjacent canonicæ portionis. Pauperes autem (ut dictum est) sunt fratres, & quod eis relinquunt, aut in sua alimenta erogant, aut in fabricam, sive in cultum divinum, & ecclesiæ ornamenta convertunt. Propter a quod nos, qui debemus intelligere super egenum & pauperem, & non oblivisci eorum, cum humanitatis sit etiam secularis principis prospicere egenis, & dare operam, ut pauperibus alimenta non desint: non tam piè, quàm quodammodo justè in eodem articulo egimus, egenos eosdem (ut præmittitur) reddendo ab onere canonicæ portionis exemptos. Hæc autem (dicta constitutione, quæ incipit Super cathedram, quam penitus revocamus, aliisque quibuscunque constitutionibus specialibus & generalibus, statutis, privilegiis, indulgentiis, sub quacunque forma verborum concessis, etiam si de ipsis de verbo ad verbum vel aliquorum nominibus in nostris literis oportet fieri mentionem, conventionibus, pactis, juramentis, sententiis, consuetudinibus contrariis, nequaquam obstantibus) inviolabiliter observari sancimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, denunciationis, exemptionis, præceptorum, approbationis, iussionis, voluntatis, revocationis, & sanctionis infringere. Si quis autem, &c.

CAP. II.

Rex Francia & regnicola, per extravagantem, Vnam sanctam, supr. de major. & obed. non amplius subiciuntur eccles. Rom. quam prius erant.

Clemens V.

Meruit charissimi filii nostri Philippi Regis Francorum illustris, sincera affectionis ad nos & ecclesiam Romanam integritas, & progenitorum suorum præclara merita meruerunt. Meruit insuper regnicolarum puritas, ac devotionis sinceritas, ut tam Regem, quàm regnum favore benevolo prosequamur. Hinc est, quòd nos Regi & regno per definitionem & declarationem bonæ memoria Bonifacii Papæ VIII. prædecess. nostr. quæ incipit, Vnam sanctam, nullum volumus vel intendimus præjudicium generari. Nec quòd per illam, Rex, regnum, & regnicolæ prælibati amplius ecclesiæ sint subiecti Romana, quàm antea existebant. Sed intelligantur in eodem esse statu, quo erant ante definitionem præfatam: tam quantum ad ecclesiam, quàm etiam ad Regem, regnum, & regnicolas superius nominatos.

CAP. III.

Ordinari non possunt ferre censuras in suis subditos pro suis negotiis Romanæ civitatis, ubi manentes, aut ab ea recedentes: nec

^a Psalm. 46.

illos privari beneficiis: quòd si fecerint, irritum est. Et beneficia illorum alii sint collata, tam dantes, quàm recipientes: ipsi vero sunt excommunicati: & à solo Papa absolvendi.

Eugenius IV.

Divina a eminenti sedis Apostolica specialiter dispensante clementia constituti, ad ea libenter intramus, per quæ officiales prædictæ sedis obsequiis quædam veluti fidelium omnium matrem pro animarum salute quaerenda, & iustitia prosequenda, & avaritia mundi partibus confluit multitudine) tutius & quietius promptiores valeant exhibere. Hinc est quòd necesse est rationabilibus causis moti, etiam nonnullorum peccatorum nostrorum vestigiis inherentes, distictam inhihemus locorum ordinariis, necnon commissariis & delegatis eorum, ceterisque universis & singulis quocunque potestate & auctoritate præfulgeant, consuetudinis dignitatis, gradus vel præminentie fuerint, ne contra officiales præfatos, quocunque nomine nuncupentur, in nostris & dictæ sedis obsequiis nunc & pro tempore assistentes, necnon quoscunque alios pro suis & eorum officis vel negociis prosequendis ad sedem prædictam venientes, ac in ea (durante negociorum & causarum huiusmodi prosecutione) moram trahentes, & recedentes ab eisdem, procedere, aut in eos excommunicationis, suspensionis vel interdictionis officiorum, aut privationis beneficiorum, seu quavis aliam sententiam proferre præsumant. Nos enim omnes & singulos prædictæ sententias contra tenorem & mentem nostræ inhibitionis huiusmodi latas & habitas, & in posterum habitas, ac etiam promulgandas, & quacunque ex parte existere, declaramus nulla, irrita, & inania, nulliusque ex illis existere roboris vel momenti. Necnon quoscunque contrarium à quoquam, quavis auctoritate fecerit vel ignoranter attentatum forsan est hæcenus, vel in posterum contigerit attentari, etiam decernimus irritum & inane. Et nihilominus in omnes & singulos ordinarios & officiales, commissarios & delegatos eorum, qui se de dignitatibus ac beneficiis ecclesiasticis, quocunque officialium, aut negotia huiusmodi apud dictam sedem prosequuntur prædictorum: eos illis factis observando atque privatos decernendo seu declarando, ut iusticunque privationis prætextu illa persequantur, vel intendendo, seu de illis in eos quomodolibet se intromittendo, tam in dantes quàm in recipientes excommunicationis, suspensionis, & interdictionis latas, promulgamus: quas volumus eos ipso facto irritas & inanes, quæ quidem excommunicationis, suspensionis, & interdictionis in mortis articulo constituti. Præmissa autem & dicta affixionis præsentium ad valvas sanctæ Petri Apostolorum de urbe, ex certa scientia apostolica & quovolumus & ardere: Non obstantibus apostolicis & quibuscunque generalibus, aut provincialibus, synodalibus conciliis, edictis, constitutionibus, & ordinationibus, & Apostolicis privilegiis: per quæ effectus præsentium & Apostolicis privilegiis: per quæ effectus præsentium impediri posset quomodolibet vel differri, etiam si illis eorumque totis tenoribus habenda esse in præsentibus mentio specialis, & quæ præsentibus volumus habere pro sufficienter expressis, ceterisque contrariis quibuscunque.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ inhibitionis, declarationis, constitutionis & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno incarnationis domini

^a Vide Cons. Trid. Sess. 23. de reform. c. 1. circa finem & Sess. 24. de reform. c. 11. §. qua verò privilegia.

nicæ, M. CCCC. XXXII. 8. Idus Martii, Pontificat. nost. Anno 2.

CAP. IV.

Transiit tenore duarum constitutionum, dicit quod hospitalaris sancti Iohannis ex statuto, consuetudine, vel privilegio habentes annalia beneficiorum vacantium, percipere debent portionem, quam habent beneficia obtinentes, si in illis essent residentes.

Iohannes XXII. Magistro & fratribus hospitalis sancti Iohannis Hierosolymitani.

Exhibita nobis ex parte vestra petitio continebat, quod dudum post constitutionem per nos editam, qua specialiter & expresse cavetur, quod habentes annalia in ecclesiis de consuetudine, privilegio, vel statuto, qui ratione dictorum annalium fructus primi, vel secundi, vel alterius cuiuscunque sequentis anni beneficiorum vacantium sibi habitus in totum vendicaverant, nihil exinde ultra summam, pro qua unumquodque beneficiorum ipsorum consuevit in decima solutione taxari, prout textu cuiusvis privilegii, consuetudinis, vel statuti quovis modo perciperent: sed ipsius summe perceptione duntaxat deberent esse contenti, totali residuo predicta obtinentibus beneficia remansuro: nisi forsan illi, qui fructus illos soliti essent cum integritate percipere, malletent summam memoratam: quo casu percipiendi quod mallet, erat eis optio derelicta. Quodam aliam declarationem constitutionem fecimus, in qua specialiter cavebatur, quod si huiusmodi beneficium obtinentes in ecclesia, in qua specialiter illud beneficium existeret, minime residerent, ad debitum servitium impendendum, capitulo eiusdem ecclesie nihil deberet accrescere: quum cessante causa a, cessare debeat pariter, quod vigeat. Quodque ex verbis declarationis huius satis innui videbatur, quod fructus beneficiorum non residentiam accrescere debeant habentibus annalia memorata. Verum ex eo, quod in declaratione dicta non continetur expresse de perceptione annalium beneficiorum vacantium vobis debitorum de predictis consuetudine, privilegio, vel statuto quoad fructus non residentiam in eisdem, qui vobis accrescere debent, nullum adhuc commodum assequi potuistis: licet (ut pramittitur) dicti fructus capitulo non accrescant. Quare nobis humiliter supplicastis, ut quod in huiusmodi declaratione nostra tacite innuitur, declarate expresse dignaremur. Nos itaque petitionem vestram iuri consonam estimantes, ac propterea in hac parte quieti & indemnitati vestra providere volentes, presentis oraculo declaramus, quod fructus predicta ecclesie vel beneficii vacantis, cuius annalia, in quibus consistunt, debentur vobis ex privilegio, consuetudine, vel statuto, etiam pro ea parte, que obtinentibus prebendam vel beneficium huiusmodi (si in ecclesia, ubi illa consistunt, personalem residentiam facerent) deberetur, si non resideant ibidem vere vel interpretative, utpote per speciale privilegium Apostolicum, vel alias ex causa rationabilis ab huiusmodi residentia legitime excusentur: cum dicta pars (ut pramittitur) capitulo non accrescat, vobis accrescere debet, secundum intentionem, & mentem declaratoria memorata. Nulli ergo omnino hominum, &c. ut supra. Si quis autem hoc attentare presumpserit, &c. ut supra. Datum Avin. Calend. Martii, Pontificat. nostri Anno 5.

a L. adgere. 9. quamvis. ff. de iure patron. cap. cum cessante. de appellat.

DE POENIS.

TIT. VIII.

CAP. VNICVM.

Episcopus Caturcen. propter varios excessus per ipsum perpetratos, presertim quia sedi Apostolicæ, suis subditis & simpliciter injurias fuerat, varias poenas incurrit: quoniam perpetua depositionis sententiam meruit, privatusq. suis pontificali, sacerdotali & alio quolibet officio, & ad perpetuum carcerem condemnatus. Doctrina utilis hic nobis tribuitur: ut felices cognoscamus crimina & excessus, pro quibus prelati deponi possit. Facit ad hoc c. veritate. extra. de dolo & contum. & c. ex leteris. & c. tanta est claritas Petri. de excessibus prelati. Et nisi antiqui libri huiusmodi sub tit. de panis. annotavissent, sub tit. de excessibus prelati. postumum fuisset.

Iohannes XXII.

DIVINIS exemplis, que nostrorum debent esse actuum regula, patenter instituitur, aures nostras subditorum a suis prepositis oppressorum, indebitè & aggravatorum iniuste non obturare clamoribus, sed ipsi ipsas potius compassivis affectibus inclinare: ut si per solertis inquisitionis indaginem clamores huiusmodi opere a completos esse viderimus, liberationis opportuna remedium sollicitis studiis apponamus: poena nihilominus debita puniri in hanc patrorum qualitatem excessuum illicitos oppressores. Omnipotens etenim Dominus audito & clamore populi sui, propter duritiam eorum, qui operibus preerant, dolentis, ad liberandum eum descendit, & summi templi preposito, qui iuxta nominis interpretationem in vias pravas inique diverterat comminando, sic ait: Expellam te de statione tua, & de tuo ministerio te deponam. Dudum siquidem fama gravi, clamore frequenti, & querela flebili subditorum deferentibus nobis Hugonem Geraldii olim Caturcen. Episcopum, de multiplicatis excessibus, oppressionibus gravibus, enormibusque criminibus esse reum: Nos mala huiusmodi nolentes ante credere, quam probare, super illis inquisitionem per nos & per alios fieri fecimus diligentem. Et demum inquisitionis ipsius viso & examinato processu, luculenter invenimus quod ejus fuerat vitiosus ingressus, cum per ambitionem nimiam & per abrupta simoniaca pravitate ad pontificalem ascendisset honorem. Progressus autem ejus (ut execrando conveniret initio) injuriosus extiterat, quoad tria. Primo, videlicet quoad Apostolicam sedem, cui (licet ipsam honorasset in multis, & tandem ad episcopalis dignitatis apicem promovisset) terga vertens, non faciem, contemptum pro gratia, maleficium pro beneficio, & vituperium retulit pro honore. Appellationibus interdum ad sedem ipsam ab eo vel officialibus ejus per subditos oppressos emissis, nedum deserte contempnibiliter renuens, sed eas verbo vilipendens & facto, suis praeicipiendo ministris, quod de appellationibus huiusmodi non curarent, ac nihilominus appellantes (quibus contra oppressiones debuerat esse appellatio ipsa remedium) nunc per captivum injuriam, nunc per spoliationem beneficiorum, & alias indebitè assidendo multipliciter, non absque viis ingratitudinis violans, juramentum fidelitatis ab ipso prestitum dictæ sedis: nec veritus matris ecclesie transgressionem apertam, nonnullis quandoque per suas patentes literas de vacaturis mandavit beneficiis provideri, vias ad vacationem eorum aperiens nimis illicitas & suspectas: perniciosus etiam fuit, & frequens literarum Apostolicarum abusus. Secundo verò, quantum ad subditos, erga quos non pii prelati vel pastores peregit officium, quinimò tanquam fur improbus, crudelisque tyrannus sub pallio charita-

a Gen. 18. b Exod. 3. c Esa. 22.

qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem reciperent filiorum. Ipse namque factus a nobis a Deo sapientia, iustitia, sanctificatio, & redemptio, non per sanguinem hiecorum, aut vitulorum, sed per proprium b sanguinem introivit semel in sancta, aeterna redemptione inventa. Non enim e corruptibilibus auro & argento, sed suavis agni incontaminati & immaculati precioso sanguine nos redemit: quem in ara crucis innocens immolatus non guttam sanguinis modicam, qua tamen propter unionem ad verbum pro redemptione totius humani generis suffecisset, sed copiose velut quoddam profusum noscitur effudisse, ita ut a planta a pedis, usque ad verticem capitis nulla sanitas inveniretur in ipso. Quantum ergo exinde, ut nec supervacua, inanis, aut superflua tanta effusionis misericordia redderetur, thesaurum militanti ecclesiae acquisivit, volens suis thesaurizare filiis pius pater: ut sic sit infinitus thesaurus hominibus, quo qui uti sunt, Dei amicitiae participes sunt effecti. Quem quidem thesaurum non in sudario e repositum, non in agro f absconditum, sed per beatum Petrum coeli clavigerum, ejusque successores, suos in terris vicarios, commisit fidelibus salubriter dispensandum: & propriis, & rationabilibus causis, nunc pro totali, nunc pro partiali remissione poenae temporalis pro peccatis debita, tam generaliter, quam specialiter (prout cum Deo expedire cognosceret) vere poenitentibus & confessis misericorditer applicandum. Ad cuius quidem thesauri cumulum beatus Dei genitricis, omniumque electorum a primo iusto usque ultimum merita adminiculum praestare noscuntur: de cuius consumptione, seu minutione non est aliquatenus formidandum, tam propter infinita Christi (ut praedictum est) merita, quam pro eo, quod quanto plures ex eius applicatione trahuntur ad iustitiam, tanto magis accrescit ipsorum cumulum meritorum. Quod fel. rec. Bonifacius Pap. VIII. praedecessor noster pie (sicut indubie credimus) considerans, & attenta meditatione revolvens, quantum apud homines gloriosi Principes terra Petrus & Paulus, per quos Evangelium Christi Romae resplendit, & per quos ecclesia religionis lupit exordium: qui facti Christiani populi per Evangelium genitores, gregis dominici pastores, fidei lucerna, ecclesiarum columna, pra caeteris Apostolis peculiari quadam prerogativa in ipso salvatore fidei virtute praecellunt: Quorum uni, scilicet Apostolorum Principi, sicut bono dispensatori, claves regni caelorum commisit. Alteri tanquam idoneo doctore, magisterium ecclesiasticae eruditionis inunxit: In speciali veneratione haberi debeant, & debita honorificentia venerari: pro ipsorum memoria recolenda crebrius, & reverentia a cunctis Christi fidelibus eis devotius adhibenda, ipsorumque patrocinio favorabilibus assequendo, in consumptibilem thesaurum huiusmodi pro excipienda & remuneranda devotione fidelium voluit aperire: decernens de futurum suorum consilio, ut omnes, qui in anno a nativitate Domini M. CCC. & quolibet anno centesimo extente securo ad didictorum Apostolorum basilicas de urbe accederent reverenter, ipsalque si Romani ad minus XXX. si vero peregrini aut forenses fuerint, quindecim diebus continuis vel interpolatis, saltem semel in die, dum tamen vere poenitentes & confessi existerent, personaliter visitarent, suorum omnium obtinerent plenissimam veniam peccatorum. Nos autem attendentes, quod annus g quinquagesimus in lege Moisaica (quam non venit Dominus solvere, sed spiritualiter adimplere) Iubilaeus remissionis & gaudii, sacerque dierum numerus, quo lege fit remissio, celebratur: quodque ipse

quinquagenarius numerus in testamentis, veteri quidem ex legis datione, novo ex visibili Spiritus Sancti in discipulos missione, per quem datur peccatorum remissio, singulariter honoratur. Quodque huic plura & grandia divinarum adaptantur mysteria scripturarum: & clamorem peculiaris populi nostri Romani, videlicet hoc humiliter supplicantis, ac nos ad instar Moysi & Aaron, per proprios & solennes nuncios ad hoc destinatos specialiter orantis pro toto Christiano populo, & dicentis: Domine, aperi eis thesaurum tuum, fontem aquae vivae, desiderantes benignius exaudire, non quidem ut sicut illius Israelitici populi indurati cesset murmuratio, sed ut istius praedilecti populi, & cunctorum fidelium augeatur devotio, fides splendeat, spes vigeat, charitas vehementius incalcescat. Volentesque quam plurimos huiusmodi indulgentiae fore participes, cum pauci multorum respectu propter vitae hominum breviter valeant ad annum centesimum pervenire, de frat. nost. concessam concessionem indulgentiae ex superscriptis & aliis iustis causis ad annum quinquagesimum duximus reducendam. Statuen. de frat. con. praedictorum, & Apostolica plenitudine potestatis; ut universi fideles, qui vere poenitentes & confessi in anno a nativitate ejusdem M. CCC. quinquagesimo proxime futuro, & deinceps perpetuis futuris temporibus de quinquaginta in quinquaginta annis praedictas eorumdem, Petri & Pauli Apostolorum basilicas & Lateranensem, Petri & Pauli Apostolorum basilicas & Lateranensem, ecclesiam, quam inclita recordationis Constantinus, postquam per beatum Sylvestrum, sicut per eosdem Apostolos Deo revelante cognovit, renatus fonte baptismatis fuerat, & a contagio lepra mundatus, in honorem salvatoris construxisset, quamque idem beatus Sylvester novo sanctificationis & christianitatis genere dedicasse legitur: & in cuius ecclesiae parietibus praefati salvatoris imago depicta primivoti populo Romano visibiliter apparuit, devotius veneranda, quam ex his & aliis certis & rationabilibus causis, ut ipsa ecclesia pariter indulgentiae praedictae privilegio decoretur, & devotus ab eodem salvatore, qui in praefatis Apostolis mirabilis praedicatur, eorum meritis & precibus indulgentiae mereatur percipere largitatem, in hoc censuimus venerandam, causa devotionis modo praedicto visitaverint, plenissimam omnium peccatorum suorum veniam consequantur, ita videlicet, ut quicumque voluerint indulgentiam huiusmodi assequi, si Romani ad minus XXX. si vero peregrini aut forenses, modo similia XV. diebus ad praedictas basilicas & ecclesiam accedere teneantur: Adjicientes, ut ii etiam qui pro ea consequenda ad eandem basilicam & ecclesiam accedent, post iter arreptum impediti legitime, quod minus ad urbem illo anno valeant pervenire, aut in via vel dierum praetaxato numero non completo in dicta urbe decesserint, vere poenitentes (ut praemittitur) & confessi, eandem indulgentiam consequantur. Omnes nihilominus & singulas indulgentias, per nos vel praedecessores nostros Rom. Pontifices tam praenominatis, quam aliis basilicis & ecclesiis de dicta urbe concessas, ratas & gratas habentes, ipsas auctoritate Apostolica confirmamus & approbamus, ac etiam innovamus, & praesentis scripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae reductionis, constitutio. &c. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se se noverit incursum. Datum Avinio. VI. Calend. Februarii. Pontif. nost. Anno 1. Quocirca fraternitati vestrae per Apost. scripta mandamus, quatenus singuli vestrum, in singulis vestris civitatibus & diocesis praedictas nostras literas subditis vobis clero & populo publicetis, & intelligibiliter exponatis: ut annuente Domino ad promerendam huiusmodi indulgentiam se disponant. Caeterum, quia praesentes literae nequirent forsan propter viarum discrimina, vel alia leguima impedimenta singulis

a 1. Cor. 1. b Ad Hebr. 9. c 1. Pet. 1. d Esai. 66. 1. e Luc. 19. f Math. 19. g Levit. 25. c. ubi plenissimi de anno quinquagesimo Iubilaeo.

velut commode presentari, volumus, quod per te frater Archiepiscopo, dictarum literarum transumptum manu publica scriptum, tuoque munitum sigillo vobis fratres suffraganei transmittatur, cui velut originalibus literis adhiberi volumus plenam fidem. Datum, &c.

CAP. III.

Constitutio casus Papa reservatos comprehendens certis ex causis potest, a quibus nullus potest absolvere sine speciali licentia sedis Apostolicae.

Paulus Venetus Papa II.

Et si dominici gregis salutem semper intenti singulis eum humilitate postulentibus ea benignè concedere, fructuamus, per quos peccatorum mole deposita salus ipsi succedat, & ab hostis humani generis servitute ereptas animas lucrificamus altissimo, qui nobis eas sua bonitate commisit: id tamen propensiori studio praevendum esse censuimus, ne (cujusvis indulgentiae, remissionis vel facultatis obtentu) Christi fideles procliviores ad illicita in posterum committenda reddantur: aut veniae facilitas a ei peccandi tribuat incentivum. Hac itaque consideratione habita, olim emanavit à nobis constitutio tenoris subsequenti: videlicet, Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus noster, Dominus Paulus divina providentia Papa secundus, qui pridem super plenariis remissionibus, quae semel in vita, & semel in mortis articulo conceduntur, formam & normam instituit, ne passim sine exceptione quorumcumque criminum procliviores redderentur homines ad peccandum, per regulam in cancellaria Apostolica publicatam statuit & ordinavit, quod in quibuscumque concessionibus & facultatibus absolvendi, casus infra scripti tanquam speciales sedis Apostolicae reservati semper intelligerentur excepti. Videlicet offensae ecclesiasticae libertatis, violationes interdicti ab eadem sede impositi, criminum haereticis, conspirationis in personam aut statum Romani Pontificis, seu cuiusvis offensae, inobedientiae, seu rebellionis ejusdem Pontificis, vel sedis Apostolicae, presbytericidii, offensae personalis in Episcopum, seu alium praesulum, invasionis, depraedationis, occupationis, aut devastationis terrarum Romanae ecclesiae mediata vel immediate subiectarum: ac etiam invasionis Romipetarum, seu quorumcumque aliorum ad Romanam curiam venientium: prohibitionis devolutionis causarum ad dictam curiam, delationis armorum, & aliorum prohibitorum, ad partes infidelium, impositionis novorum onerum realium vel personalium, ecclesiarum vel ecclesiasticis personis: Simoniae super ordinibus vel beneficiis assequendis, in eadem curia vel extra contracta. Et generaliter in casibus contentis in bulla quae consuevit in die cenae Domini, per praedecessores suos Romanos Pontifices publicari: Considerans, quod plerumque contingit suam sanctitatem huiusmodi facultates, & confessionales, tam praesentibus, quam absentibus, etiam oraculo viva vocis concedere (ne praetextu concessionis huiusmodi, vel poenitentes vel confessores in supra scriptis casibus fallantur, & fallant) statuit & decrevit, suae intentionis fuisse, & esse, per quaecumque concessionem & facultates per suam sanctitatem, tam scripto, quam verbo factis, & in posterum faciendas, nemini licere iteritos dictis casibus absolvere sine speciali suae sanctitatis licentia: quominus concessionem & indulta praedicta, quoad casus exceptos huiusmodi, nulli penitus suffragari. Ut autem ipsa constitutio (quae dudum, scilicet quinto Calendis April. anni ab incarnatione Domini nostri Iesu Christi, millesimo

^a Vera facultas incentivum tribuit delinquendi, s. ut clericorum, extr. de vita & honest. clericorum.

mi quadringentesimo sexagesimo sexti, Pontificatus nostri Anno secundo publicata fuit) eidem Christi Ecclesiae plenius innotescat, nullusque illius ignorantiam pretendere valeat in futurum: praesentibus inferi locum, ut ad majorem omnium perveniat notitiam. Nullus ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae constitutionis, ordinationis, & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romae apud sanctum Petrum, anno incarnationis Dominicae M. CCCC. LXXVIII. quinto Nonas Martii Pontificatus nostri Anno 5.

CAP. IV.

Bulla confirmationis anni Lubilaei, publicata apud sanctum Petrum in die nativitate Domini, in qua continetur, quod annus Lubilaeus est ad brevius tempus reduendus, quam olim fuit: quod vigesimo quinto quoque, anno cunctis fidelibus basilicae vestrae Lubilaei expressis visitantibus, illius indulgentia concedatur. Et durante, alia indulgentia ubique cessant.

Sixtus IV.

Quemadmodum a operosi, vigilisque pastorem solent oves suae custodias deputatas, curas a ferarum praeservare incursum, & ad statum prosperum ferre multiplicato perducere: ita quoque & nos (quibus dispensatione superna universi gregis dominici sollicitudo commissa est) & supremis desideramus affectibus, & studio curam indefessis, cunctos Christi fideles, quos à iustitia sanctae hostis humani generis diabolica fraude averit, de peccatorum sarcina, suo reconciliare auctori: ut praesentis felicitatis praemii nostri redemptoris inextinguibili claritate media potiantur, si quae nostrae operationis ministerio, utilitate publica sadente, etiam per gratiam susceptionem, quod eorum saluti conveniat, approbare & praedecessorum nostrorum ordinationes salubres debitis effectibus mancipentur. Olim siquidem circa recordationis Paulus Papa secundus, praedecessor noster, rationabilibus causis tunc expressis indicatis, & venerabilium Fratrum nostrorum, tunc suorum, de eorum numero tunc eramus, consilio, annuum Lubilaei ad brevius tempus provida moderatione reducere, solum ad annum vigesimum quintum Apostolica auctoritate restrinxit, ac voluit, statuit, & decrevit, ut praedictis, quod singulis viginti quoque annis huiusmodi annus praedictus celebrari deberet, quod anno Domini M. CCCC. LXXIV. proximo festo nativitate Domini M. CCCC. LXXIV. proximo festo nativitate Domini nostri Iesu Christi, item annos Lubilaeus inciperet, & ut sequitur, tunc: ac universi & singuli utriusque sexus fideles, qui beatorum Apostolorum Petri & Pauli basilicas Lateranensem quoque, & sanctae Mariae majoris almae urbis ecclesias huiusmodi devotè visitarent, omnes & singulas indulgentias & peccatorum remissiones consequerentur, quae ipsius Pontificis sui quoque praedecessores Anno Lubilaei huiusmodi basilicas & ecclesias praedictas visitantibus devotè contulerant, per quasdam primo, & deinde nos, qui (sicut praedecessore, sicut Domino placuit, sublati de medio sumus divina disponente clementia ad apicem summum apostolatus assumpti, & per alias nostras litteras, ejusdem Pauli praedecessoris ordinationem, volumus, & statutum, ac omnia & singula in eisdem litteris contenta, de fratrum eorundem consilio approbantes: Similiter statutos & ordinatos, quod annus Lubilaeus praedictus, cum eisdem indulgentiis & remissionibus plenariis peccatorum, anno proximo festo

^a Vide extravagantem Gregorii XIII. incip. Dominus ac redemptor, qua indicatur sanctus Lubilaeus pro Anno 1577. à vigilia

à vigilia natiuitatis eiusdem incipere, & ut sequitur, continuari debet: prout in singulis literis praedictis (quarum tenores praesentibus haberi volumus pro expressis) plenius continetur. Verum, quia postmodum, tam nos, quam idem Paulus praedecessor noster, dum in humanis ageret, animarum saluti fidelium intenti, multorum Principum & aliorum Christi fidelium, ac devotorum personarum pulsati precibus, diversas indulgentias & peccatorum remissiones plenarias nonnullis ecclesiis, monasteriis & piis locis duximus concedendas: propter quas populorum forsitan concursus ad basilicas & ecclesias antedictas retardari, aut ipsius anni Iubilaei celebritas minui, vel intermitti posset, cum animarum non modico detrimento: Nos qui uniuersorum credentium profectibus & saluti prospicere ex debito ministerii pastoralis adstringimur (ne propter aliarum indulgentiarum haecenus à nobis, seu eodem Paulo, vel aliis praedecessoribus nostris concessarum, huiusmodi effusionem, hoc sanctum opus, ac remissionis & gratiae annus Iubilaeus intermitteretur, aut fideles ipsi à tanto munere reddantur expertes) remediis opportunis providere volentes, omnes & singulas plenarias, etiam ad instar Iubilaei, ac etiam commutandi vota, aut super eis & male ablati incertis, aut per usurariam prauitatem, vel alium illicitum modum extortis, dispensandi & componendi, aut illa sub certis modo & forma remittendi, & deputandi confessores, cum potestate absolvendi, etiam in casibus sedi Apostolicae reservatis, facultates, concessionis, & indulta à nobis & eadem sede, vel illius auctoritate quibuscunque ecclesiis, monasteriis, hospitalibus, & piis locis, universitatibus, fraternitatibus quibuscunque, tam in perpetuum, quam ad certum tempus, in vita, seu in mortis articulo, quovis modo, aut quavis causa, quomodolibet concessas & concessa, & in posterum forsitan concedendas, vel concedenda, auctoritate Apostolica tenore praesentium de Apostolica potestate plenitudine, usque ad nostrum & eiusdem sedis beneplacitum suspendimus, illasque durante beneplacito nostro & sedis praedictae suspensas esse volumus, nec interim alicui suffragari: indulgentias tamen basilicarum & ecclesiarum dicte urbis in suo plenario robore durantibus: Distinctis inhibentes, alias indulgentias (praeter istas dumtaxat) in locis publicis vel privatis predicari aut nunciari, earumque praetextu à quæstoribus à aliquo exigi quoquo modo. Quinimo quæstos, & predicatores quoscunque per locorum ordinarios & praedicationibus & quæstibus huiusmodi faciendis volumus & mandamus praesentium auctoritate, atque, sub censuris & poenis ecclesiasticis, de quibus visum fuerit opportunum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum suspensionis, inhibitionis, mandati & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Tyburne anno incarnationis Dominicae, M. cccc. lxxiii. 4. Cal. Septemb. Pont. anno 3.

CAP. V.

Sextus tempore suo multis concesserat indulgentias: quas erit ex causis hic revocat.

Idem.

Fili dominici gregis saluti semper intenti, singulis cum humilitate poscentibus ea benignè concedere studeamus, per quæ (peccatorum mole deposita) salus ipsa succedat, & hostis humani generis servitute ereptas animas lucrifaciamus altissimo, qui nobis eas sua bonitate commisit: id tamen propensiori studio praecaven-

^a Predicatores quæstorios omnino abolere Cons. Trid. Sess. 21. de refo. c. 3. ubi & sess. 21. de refo. c. 9.

dum esse censemus, ne cuiusvis indulgentiae, remissionis, vel facultatis obtentu, Christi fideles procliviores ad illicita in posterum committenda reddantur, aut facilitas venia eis peccandi tribuat. Incentivum: Cum itaque (sicut multorum fide dignorum testimonio accepimus) ob multitudinem facultatum per nos, vel auctoritate nostra concessarum, tam verbo, quam in scriptis, confectis exinde literis vel non, praelatis & personis ecclesiasticis, etiam religiosis & secularibus utriusque sexus, capitulis, collegiis, conventibus, hospitalibus, confratris, & universitatibus, tam in genere, quam in specie, sub electione, vel deputatione confessorum, qui eligentes eosdem, vel pro indulgentiis per nos concessis consequendis, ad ecclesias & alia pia loca confluentes, seu ad aliqua pia opera manus porrigentes adiutrices, eandemque confratrum confratres & sorores, ac in hospitalibus praedictis decedentes, seu deservientes, aut eis pie aliquid relinquentes, vel aliqua alia meritorum ministeria exhibentes, & in ordinibus profitentes, eorum confessione diligenter audita, in singulis etiam sedi Apostolicae reservatis casibus semel in vita, & in aliis toties quoties, ac in morte plenarie, vel alias etiam ad effectum consequendi quascunque indulgentias plenarias, vel non plenarias, absolvere, & poenitentiam salutarem eis iungere, emissis quoque vota per illos quacunque in alia pietatis opera commutare liberè & licite valeant: fideles praefati ad peccandum, & ad alia illicita committendum, nonnunquam procliviores existant, in non parvum periculum salutis animarum suarum. Nos qui Deo propitio eiusdem gregis dominici (meritis licet insufficientibus) curam gerimus, & illum spiritualis thesauri elargitione cupimus ipsi Deo reddere acceptabilem: ne exinde clavium auctoritas deducatur in contemptum, ipsique ad peccandum procliviores (ut diximus) liberius prolabantur. Ex praemissis & aliis rationalibus causis animum nostrum moventibus, motu proprio (non ad alicujus nobis super hoc oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera voluntate & deliberatione) auctoritate Apostolica tenore praesentium statuimus & ordinamus, quod de cetero praetextu facultatum huiusmodi concessarum à nobis, vel auctoritate nostra, & quas concedi quomodolibet contingeret in posterum, verbo, literis, aut quavis alia scriptura, etiam cum clausula, quod sola signatura sufficiat etiam in favorem fidei & cruciate: nullus confessorum eorundem quempiam, cuiusvis status, gradus, ordinis, vel conditionis existat, & quacunque ecclesiastica, etiam episcopali, vel majori, aut mundana, etiam regali, & majori dignitate praefulgeat, qui offensae ecclesiasticae libertatis, violationis interdicti ab eadem sede impositi, seu haereticis, postquam fuerint de ea sententia literè condemnati, delati, seu publice diffamati: conspirationis in personam aut statum Rom. Pont. seu cuiusvis offensae, inobedientiae, aut rebellionis eiusdem Pont. vel dicte sedis, mutilationis membrorum, vel occisionis cuiuscunque in sacris ordinibus constituti, offensae, personalis in Episcopum seu alium praelatum: invasionis, depredationis, occupationis, aut devastationis terrarum Romanae ecclesiae mediata vel immediate subiectarum: ac etiam invasionis Romipetarum, seu quorumcunque aliorum ad Romanam curiam venientium prohibitionis devolutionum causarum ad dictam curiam, delationis armorum & aliorum prohibitorum ad partes infidelium: impositionis novorum onerum, realium vel personalium, ecclesiarum vel ecclesiasticis personis: simoniae super ordinibus vel beneficiis consequendis in dicta curia vel extra eam contractae, criminum quomodolibet reus foret. Et generaliter in casibus contentis in literis, quae consueverunt in die coenae domini publicari, praetextu huiusmodi facultatum absolvere, & per eos emissis peregrinationis ultramarinae, & vi-

tationis liminum Apostolorum Petri & Pauli, in Com-
 postella, & castitatis ac religionis vota. Nisi ex speciali
 licentia, & certa scientia nostra, de qua demum constare
 censetur, cum in signatura nostra desuper manu nostra
 scriptum, aut in literis nostris expressum fuerit: nos ex
 certa scientia & de speciali gratia id concedere cum dero-
 gatione presentis constitutionis, illius de verbo ad ver-
 bum insertum tenore: non autem per clausulas id im-
 portantes, vel in articulo mortis constitutum, & tunc in
 casibus (in quibus satisfactio fuerit impendenda) facta
 satisfactione, vel idonea praestita cautione commutare
 praesumant. Et si aliqui confessorum praedictorum con-
 tra praesentem constitutionem quenquam absolvere, aut
 excepta vota praedicta commutare attemptaverint, absolu-
 tio & commutatio huiusmodi nullius sit roboris, vel mo-
 menti. Et contrafacientes eo ipso excommunicationis
 sententiam incurrant, a qua (nisi in mortis articulo
 constituti) ab aliquo, quam a Romano Pontifice absol-
 vi non possint: Non obstantibus literis, & constitutioni-
 bus huiusmodi, ac constitutionibus, & ordinationibus. &c.
 Et ne aliquis de praesentibus ignorantiam valeat allega-
 re, mandamus eas in Cancellaria Apostolica, & audientia
 literarum contradictarum legi & publicari, ac inter ex-
 travagantes alias Apostolicas constitutiones in quater-
 no dictae cancellariae describi, &c. Nulli ergo omnino
 hominum liceat hanc paginam nostrarum suspensionis,
 inhibitionis, mandati & voluntatis, &c. Datum Spira, Ann.
 Domini M. cccc. lxxviii.

DE SENTENTIA EXCOMMUNI-
 CATIONIS.
 TITVLVS X.
 CAP. I.

*Excommunicati sunt, qui pactis aut promissionibus iustitiam
 vel gratiam a sede Apostolica obtinent, & qui tales non revelant:
 nec illis absolutio facile conceditur.*

Bonifacius VIII.

Excommunicamus & anathematizamus ex parte
 Dei omnipotentis, Patris, & Filii, & Spiritus
 Sancti: auctoritate quoque beatorum Apo-
 stolorum Petri & Pauli, & nostra, omnes clericos, religio-
 sos, & laicos utriusque sexus, sive sint familiares curiae,
 sive alii undecunque, qui aliquod pactum fecerint, seu
 aliquod parvum vel magnum promiserint, vel promissionem
 receperint, aut ex pacto sive promissione
 occulta vel manifesta, facta sub generalibus & plenarie
 non expressis, sive sit sub specialibus & expressis aper-
 te verbis, quicquam dederint aut receperint, magnum
 vel parvum, vel promissionem de quacunque re aut uti-
 litate propter hoc consequenda fecerint, vel recepe-
 rint, pro aliqua iustitia sive gratia pro se aut pro alio in
 caulis, vel iudiciis, seu alias per literas Apostolicas, &
 quibuscunque modis apud sedem Apostolicam obtinenda.
 Et hanc sententiam ad promittentes & acceptan-
 tes, dantes & recipientes duximus extendendam. Illos
 quoque qui aliquem sciverint culpabilem in praedictis,
 & nobis intra dierum trium spatium non retulerint,
 vel alicui, per quem ad nos verbum fideliter perferatur,
 simili decernimus sententiae subjacere. Decernimus
 etiam, ut nullus hanc incurrens excommunicationis sen-
 tentiam pro praedictis, vel aliquo praedictorum (absque
 speciali mandato) nostrae absolutionis beneficium valeat
 obtinere: nisi forsitan ad nos habere accessum non
 possit, in mortis articulo b constitutus. Nec etiam ad
 absolutionis gratiam admittatur, nisi prius quantum

a Vide Conc. Trid. Sess. 14. de casuum reservatione, c. 7. b Vide
 Conc. Trid. Sess. 14. de casuum reservatione.

dedit vel recepit, integraliter pauperibus largiantur. In
 stitiam vero sive gratiam sic obtentam nullum proinde
 esse momenti volumus, omnique statusque carere ef-
 fetu, & robore firmitatis. Sed & scienter intercedentes
 servantes nobis absolutionem eorum cum praedictis
 omnibus ad poenas similes obligamus.

CAP. II.

*Transmissi damni ex interdicto provenientibus, licet per
 propter dominum debita non solvantur equi terra vel areas
 speciali Papa licentia non interdicantur.*

Idem.

Provide attendentes, quod ut frequentius, quanto
 non sine causa, sine culpa tamen multorum animarum
 sententiae proferuntur, quodque sunt nonnulli publici
 nimis prompti ad proferendas easdem, eorumque negoti-
 cii sine causa, quae interdum plus ex cupiditate, quam ex
 charitatis radice perspicuis iudiciis procedere arguuntur,
 quodque interdicti tempore divina organa suspenduntur
 & laudes, nec ecclesiastica sacramenta ministrantur,
 ut solent: tolluntur mortuis seu minuuntur vestigia
 praesertim per oblationem frequentem hostiarum, & aliorum
 adolescentem & parvuli participantem raris lacrimis
 minus inflammantur, & solidantur in fide: solummodo
 pescit devotio, haereticos pullulant, & multipliciter pro-
 cula animarum. Praesentis constitutionis proinde
 edicto, ut nulla Provincia, civitas, castrum, villa, vel
 recitatorium, vel districtus auctoritate ordinata, vel
 gata supponatur ecclesiastico interdictio pro pecunia
 debito, vel pro cuiusvis moneta, vel pecunie quantitate,
 quacunque occasione vel causa, seu quousque qualitate
 colore: pro eo maxime, quod ipsorum dominorum, vel
 seu officiales, quocunque nomine censentur, vel nobiles
 seu habitatores, aut singulares personae ipsorum, dantes
 vel statuendis ordinatis vel ordinandis terminis, vel
 di debitum seu quantitatem non solvant, licet
 aut in antea non persolverint. Nos enim ex hoc decernimus
 irritum & inane, si secus haec tenentur, nec valeant
 vel contingerit attentari, illudque revocamus, & irritum
 no: Non obstantibus quibuscunque consuetudinibus, con-
 missionibus, fidei iuramentis, conventionibus, compositionibus,
 sententiis super hoc habitis, vel habendis, & quibuscunque
 poenarum spiritualium, & temporalium, seu quibuscunque
 appositione, vel quacunque alia firmata, vel in
 talis suppositio interdicti haec tenentur, & in antea
 fieret de Apostolica sedis specialibus litteris, & scriptis
 per ipsius sedis patentes litteras apponatur.

CAP. III.

*Andronicum Palologum, se Insuperem Graecorum imperatorem,
 & haereticum ipsum factorem, excommunicatione deinceps
 omnia, cum eo sic manente societatem contrahentes, si falli
 excommunicato, & eorum terra ecclesiastica supponatur
 dicto. Sicut, privandi bonis, quae ab ecclesia tenentur, & talis
 civitas seu confederatio nulla est. Facit cap. ad Apphaz de
 ten. & re iud. lib. 6.*

Clemens V.

Ad certitudinem praesentium, & memoriam futu-
 rum Andronicum Palologum, qui Graecorum Im-
 peratorem se nominat, tanquam eorundem Graecorum
 antiquorum, & schismaticorum, & in antiquo schi-
 smate constitutorum, & per hoc haereticorum, de heresi
 ipsorum ac schismatis antiqui fautores, de heresi
 nostrorum consilio denunciamus excommunicationis
 sententiam latam a canone incurrisse, ac ipsam
 sententiam vinculo innodamus. Ceterum universis
 singulis Regibus, Principibus, Ducibus, Marchionibus,
 Comitibus, Baronibus, & ceteris omnibus, quibus

a Antiquorum.

præminentia, conditionis, status, necnon universitatis, civitatum, castrorum, & aliorum locorum districtius inhibemus, nec cum eodem Andronico Palologo in hujusmodi excommunicatione manente, societatem vel confederationem aliquam contrahere sub quovis ingenio, vel machinatione præsumant: vel ei alias in his, quibus excommunicatus est denunciatus à nobis, præstare consiliū, auxilium, vel favorem publicum, vel occultum. Et si secus præsumptum fuerit, omnes singulares personas contrarium præsumentes (non obstante qualibet indulgentia sub quacunque forma verborum, vel expressione ipsis ab Apostolica sede concessa, vel in posterum concedenda, quam quoad hoc viribus volumus omnino carere) sententiam excommunicationis, quam ex nuncin ipsos ferimus, incurrere volumus ipso facto: Terras ipsorum & universitates prædictas, quæ secus attentare præsumperint, prout expedire videbitur ecclesiastico curabimus subijcere interdicto. Ad privationem omnium bonorum, quæ à quibuslibet tenent ecclesiis, & ad pœnas alias spirituales & temporales, prout utile putabimus, processuri. Et nihilominus societatem & confederationem ipsas (etiam si pœnarum & juramenti additione vel quacunque fuerint alia firmitate vallata) decernimus irritas & inanes. Datum Vitis III. Nonas Junii, Anno 2.

CAP. IV.

Excommunicati sunt, qui literas à Papa ante suam coronationem concessas impugnant.

Idem a.

Quia b nonnulli (prout accepimus) contra doctrinam Apostoli iux prudentia, quin potius imprudentia innitentes, ac disceptare super his de quibus eis non expedit, fatigentes, asserere non verentur, quod summus Pontifex antefixæ coronationis insignia se non debet intrmittere de provisionibus, reservationibus, dispensationibus, & aliis gratis faciendis, nec se in literis Episcopum simpliciter, sed electum Episcopum scribere. Nec etiam uti bulla, in qua nomen exprimat ipsius. Nos talium temeritates compescere cupientes, singulos, qui occasione hujusmodi aliquas literas nostras super negociis quibuscunque concessas, quæ à nobis ante coronationis nostræ insignia emanarunt, ausi fuerint impugnarè, excommunicationis sententia innodamus. Datum apud Pefecum Burdegal. die 2. Anno 2.

a Joannes de Sylva in tracl. de benef. part. 1. q. 2. dum meminit hujus extravagantis, eam tribuit Clem. 6. b Prov. cap. 2. ne innotari. extr. de consil. c Alconcessas.

EXTRAVAGANTIUM COMMUNIIUM FINIS.

